

ВПЛИВ РОЗВИВАЛЬНО-ІГРОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ ПЕРШИХ 3-Х РОКІВ

К. О. Тищенко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Нині, актуальним постає питання впливу розвивально-ігрового середовища на становлення дитини перших 3-х років, адже саме правильна її організація забезпечуватиме творчу діяльність кожної дитини, і дозволяє їй проявити власну активність і найбільш повно реалізувати себе. До теперішнього часу у вітчизняній педагогіці і психології накопичено багато наукових праць з виховання і навчання дітей на основі створення розвивального середовища в закладах дошкільної освіти (ЗДО): створення системи розвиваючих іграшок і дидактичних посібників для дітей раннього і дошкільного віку; формування архітектурно-планувальних рішень інтер'єру ЗДО з метою створення найбільш комфортної обстановки для дітей; перетворення матеріально-технічного забезпечення педагогічного процесу в ЗДО на основі принципів побудови розвиваючого середовища.

Наукові розвідки учених (О. В. Артамонова, Т. Н. Доронова, Л. М. Кларина, В. І. Логінова, С. Л. Новосьолова, Р. Н. Пантелєєв, Л. Н. Пантелєєва, Л. А. Парамонова, В. А. Петровський, Л. А. Смивіна, Л. П. Стрелкова) присвячено вивченню питання організації предметно-розвивального середовища в закладах дошкільної освіти. Психолого-педагогічні дослідження Л. В. Артемової, Н. О. Бойченко, Г. І. Григоренка, К. Й. Щербакової свідчать про формування важливих новоутворень у грі – провідній дитячій діяльності. Тому не випадково грамотне педагогічне керівництво ігровою діяльністю є однією з умов повноцінного розвитку дітей дошкільного віку. Реалізація цієї умови потребує і правильної організації предметно-ігрового середовища, за допомогою якого педагог створює для дитини зону найближчого психічного розвитку.

Зміст роботи з впливу розвивально-ігрового середовища на становлення дитини перших 3-х років конкретизується у праці М. Монтессорі [2, с.3], яка вважала вільну самостійну діяльність дитини найважливішою передумовою розкриття нею внутрішнього потенціалу у створеному педагогом предметно- просторовому середовищі. На думку дослідниці, завдання педагога полягає насамперед у наданні дитині засобів саморозвитку в ознайомленні її з правилами користування ними. Збагачене середовище передбачає єдність соціальних і природних засобів забезпечення повноцінної життєдіяльності дитини. Сюди відносять архітектурно-ландшафтні та природничо-екологічні об'єкти; художні студії; ігрові та спортивні майданчики; конструктори; тематичні набори іграшок, посібників; аудіовізуальні та інформаційні засоби виховання і навчання. Обов'язковою умовою забезпечення ефективного розвитку дитини є створення розвивального середовища в єдності всіх його складників, а саме: природного; предметно-ігрового; соціального; власного «Я» дитини, тобто організоване за сферами життєдіяльності: «Природа», «Культура», «Люди», «Я сам» [2, с. 167].

Згідно комплексної програми розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку «Соняшник» [1, с.28] у дітей 1 року життя потрібно заохочувати до пізнання естетичного середовища (яскраві кольори, приємні звуки, гарні форми); залучати дітей до сприймання краси навколишнього світу (гарна іграшка, квітка, киця), творів мистецтва всіма органами чуття, розвиваючи та вдосконалюючи слух, нюх, зір, смак, дотик. Тому потрібно забезпечувати предметно-ігрове середовище дитини достатньою

кількістю матеріалів пізнавального та розвивального характеру. Дитина 2 року життя вже діє з предметами, пізнаючи їх властивості і збагачуючи власний сенсорний досвід; розширює знання про соціальне, етнічне і природне довкілля, добираючи для маніпуляцій та маніпулятивних ігор відповідні колір і форму предметів, тому предметно-розвивальне середовище повинно бути динамічне і варіативне, поділене на центри: ігрову, пізнавальну, естетичну, центр трудового виховання, центр здоров'я і центр відпочинку [1, с. 45]. Для дітей 3 року життя потрібно створювати пізнавально-розвивальне середовище для забезпечення природної потреби дитини у пізнанні предметів та явищ навколишньої дійсності всіма органами чуття. У цьому віці потрібно сприяти розвитку дрібної моторики рук для активізації дій, спрямованих на дослідження, експериментування з безпечними для життя та здоров'я предметами; заохочувати до маніпуляцій та маніпулятивних ігор з іграшками та предметами, відтворення музичних та шумових звуків на ударних, клавішних дитячих інструментах; сприяти розвитку довільної уваги, спостережливості, наочно-образного мислення, уяви, фантазії [1, с. 77].

Варто зазначити, що предметно-ігрове розвивальне середовище в групі будується згідно з програмно-методичними вимогами, якими передбачено створення різноманітних осередків. Наочно-просторове середовище групи організовується з врахуванням входження дитини в світ дорослих. Чим менша дитина, тим менш розвинена у неї уява, а значить, їй більше потрібно спиратися на зовнішню сторону гри і мати різноманітні іграшки. У будь-якому віці гра починається з потреби дитини створити власний світ і деякий час перебувати в ньому.

Отже, розвивально-ігрове середовище для дитини перших 3-х повинно забезпечуватись необхідними дидактичними матеріалами, а іграшки повинні відповідати віку дитини. Правильна організація предметно-ігрового середовища забезпечуватиме творчу діяльність кожної дитини, сприятиме прояву власної активності і реалізації себе. Насичене та раціонально облаштоване предметно-ігрове та природне розвивальне середовище є місцем для ігор дітей й стимулом, до виконання самостійних занять.

Список використаних джерел:

1. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку / Л. В. Калуська. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 88 с.
2. Монтессори М.. Помогі мне сделать это самому / За ред. С. В. Лыков. – М.: Карапуз, 2000. – 272 с.

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент І. В. Єнгалічева

ВИХОВАННЯ У ДІТЕЙ МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

І. Р. Тютнєва

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Готовність дитини до школи – поняття багатогранне. Воно охоплює фізіологічну, психологічну (особистісну, соціальну, інтелектуальну) та педагогічну зрілість дитини. Початок шкільного навчання – надзвичайно відповідальний період як для дітей, так і для їхніх батьків, тому проблема виховання у дітей готовності до шкільного навчання стоїть особливо важливо.